

Bedrijfsmethoden

Hopkins X broeder Adam

Tekst Rob le Mair en Bart de Coo, tekening Henk van Ruitenbeek, foto's Richard de Bruijn

Bijen kunnen heel goed zelf koninginnen telen. Daar hebben ze ons niet voor nodig. Ze kunnen het zelfs veel beter dan wij ooit zullen kunnen. Alleen, de bijen stellen andere eisen dan wij, terwijl wij zo graag bijen zouden zien met eigenschappen die beter passen bij onze wensen. Toch is er wat dat betreft al zeer veel bereikt. Veel imkers proberen al heel lang koninginnen te telen en van al die kennis kunnen wij inmiddels royaal gebruik maken. Hier volgt een methode die u kunt uitvoeren met weinig extra kennis en ervaring en zonder extra materiaal. De methode is geschikt voor grote en voor kleine aantallen koninginnen. Voor de kenners: het gaat om een combinatie van de methodes van Hopkins en Broeder Adam. De laatste is vooral geraadpleegd voor het maken van de 'starter', het volk dat de doppen moet aanzetten.

Om koninginnen te kunnen telen, heeft u eerst een moer nodig met gunstige eigenschappen, een 'teeltmoer' of een 'P-moer'. Die moer hoeft niet in uw eigen bezit te zijn, maar het helpt wel. U zou dus een koningin kunnen kopen die bevrucht is op een Waddeneiland of die kunstmatig geïnsemineerd is. Dat kunt u doen bij de BBV (Buckfast Belangen Verenigd), de VCI (Vereniging van Carnica Imkers) of de DDB (De Duurzame Bij), afhankelijk van de vraag of u respectievelijk een buckfast, een carnica of een zwarte bij wilt hebben. U kunt ook te rade gaan bij een imker in de buurt die beschikt over een goede moer, of u schaft met de vereniging zo'n teeltmoer aan.

Belegd honingkamerraam op twee lege ramen zonder draad

Eerst moet u die moer met geweldige eigenschappen zien te verleiden om een honingkamerraampje (simplex/spaar-kast) te beleggen met eitjes. De teelt begint namelijk met een raam met eitjes en eendagslarven. De larfjes op dit raam zullen door een daarvoor gereed gemaakt volk tot moerdoppen omgetoverd gaan worden.

Zonder voorzorgsmaatregelen zal dit gereed gemaakte volk op het honingkamerraampje op de gekste plaatsen doppen gaan bouwen, soms zelfs tegen elkaar aan. Dat geeft later problemen bij de oogst van de gesloten doppen. U moet dus het honingkamerraampje zo voorbereiden dat de doppen een regelmatig patroon gaan vormen. Verwijder of dood daarvoor de zes larfjes rondom de uitgekozen cellen. Dek de uitgekozen cellen met een eendagslarfje af met een kogeltje, knikkertje boontje of iets dergelijks. Daarna bestrooit u het raampje met wat meel. Dat meel komt terecht in de cellen rondom de afgedekte cellen, waar het de larven doet uitdrogen en sterven. Het wordt goed werkbaar als u telkens twee rijen lege cellen heeft en op de rij met de doppen telkens twee lege cellen ertussen. De doppen komen dan allemaal mooi apart te staan.

Hoe verkrijgt u een geschikt volk dat van de larfjes moeren kan maken? Dat volk moet hopeloos moerloos en zeer sterk zijn en er mag geen open broed in zitten. Het mag verder niet in zwermstemming verkeren en het moet ook voldoende honing en stuifmeel hebben. We volgen de procedure van Broeder Adam. Verdeel in twee sterke volken het broednest over twee broedkamers en leg er een rooster tussen. Wacht negen tot tien dagen. De broedkamerramen buiten het bereik van de koningin zijn dan verzegeld; controleer dat! Vervolgens gaan we op de plek van één van de twee volken een teeltvolk maken. We willen om te beginnen het gesloten broed en de jonge bijen in het teeltvolk hebben. Hang daarvoor twee voerramen met veel stuifmeel tegen de beide wanden in de teeltkast en vul dit aan met acht ramen uit de broedkamers zonder koningen, dat wil zeggen, met uitsluitend gesloten broed en met de opzittende bijen. Zet er een lege honingkamer of broedkamer bovenop en leg er twee lege honingkamerramen zonder

Een regelmatig patroon van gesloten moerdoppen

raat of draad bovenop elkaar, diagonaal en plat in, direct op de bovenlatten. De reden hiervoor wordt gauw duidelijk; u zult zien dat het perfect past.

Nu moeten we ervoor zorgen dat er veel voedsterbijen in het teeltvolk komen. Die halen we van de ramen met open broed. Schud bijen van de beide volken erbij en kies de ramen waar veel larven in zitten. Let op dat u de koningin niet mee schudt! Tot slot legt u bovenop de twee lege raampjes het voorbereide teeltraam, het met meel bestoven honingkamerraampje met de larfjes dus, plat op die twee lege honingkamerramen. Aan de bovenkant van het teeltraam zit meestal ook broed. Leg daar een leeg honingkamerraam op en nog één kruislings daarop, ter bescherming van het broed aan de bovenkant. Voeren met een 50%-suikeroplossing is belangrijk, dus naast het schuin liggende stapeltje honingkamerramen plaatst u twee jampotjes met voer, ondersteboven, met gaatjes in het deksel. Dek het geheel af met een goed sluitende piepschuim plaat van twee centimeter dik voor de isolatie, een dekplank en een deksel. Zo is het teeltvolk klaar.

U heeft dan nog twee volken over, ieder op één broedkamer, die bestaan uit een koningin en het jonge broed. Zet die op de andere plek, op elkaar, met een rooster ertussen, en een voerbak erop. Zorg dat ook daar voldoende stuifmeel in zit. De twee koninginnen blijven de komende vijf weken wel in leven. Zorg wel voor een evenwichtige verhouding van broed en bijen, zodat het broed goed verzorgd kan worden.

Hoe gaat u de geteelde koninginnen in de volken invoeren? Tien dagen na het plaatsen van het teeltraam boven het teeltvolk zijn de doppen gesloten en klaar voor gebruik. Dat betekent dat de doppen klaar zijn om overgeplaatst te worden naar het volk waarin u de koningin wilt laten uitlopen. Als u op de dag van plaatsing van het teeltraam ook gelijk de kunstzwermen maakt, dan kunt u ook in deze volken op dezelfde dag de doppen breken, waarop u de rasmoerdoppen ervoor in de plaats zet door ze zachtjes in de raat te drukken. De rasmoeren lopen dan uit (al zullen sommige doppen niet uitlopen) in de volken en worden altijd geaccepteerd. Het oogsten van de doppen kan door ze uit te steken met een buisje dat iets wijder is dan de dop of met een Nicot-uitloopkooitje. ●

Vragen en opmerkingen RobWleMair@gmail.com
Eerdere publicaties:

Le Mair, R.W., 2020. Zoek de koningin.....of niet?
Bijenhouden 14(2):24-25.

Le Mair, R.W., 2021. Moeren vervangen zonder zoeken en doppen breken. Bijenhouden 15(2):34-35.